

ΙΣΟΔΥΝΑΜΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ

Έστω γραμμικό και χρονικά αμετάβλητο πολυμεταβλητό σύστημα S με μαθηματικό πρότυπο της μορφής του χώρου των καταστάσεων:

$$\dot{x}(t) = Ax(t) + Bu(t)$$

$$y(t) = Cx(t) + Du(t)$$

$$A \in \mathbb{R}^{n \times n}, B \in \mathbb{R}^{n \times m}, C \in \mathbb{R}^{p \times n}, D \in \mathbb{R}^{p \times m}$$

$$x(t) \in \mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$$

Ορισμός Η τετράδα πινάκων

$$A \in \mathbb{R}^{n \times n}, B \in \mathbb{R}^{n \times m}, C \in \mathbb{R}^{p \times n}, D \in \mathbb{R}^{p \times m}$$

ονομάζεται **περιγραφή** του S της μορφής του χώρου των καταστάσεων.

Αν $e_1, e_2, \dots, e_n$ είναι η ορθοκανονική βάση του χώρου των καταστάσεων $\mathcal{X}$ με

$$e_i = \begin{bmatrix} 0 \\ \vdots \\ 1 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix} \leftarrow i\text{-στη γραμμή}$$

ΤΟΤΕ

$$\begin{aligned}
 x(t) &= e_1 x_1(t) + e_2 x_2(t) + \dots + e_n x_n(t) \\
 &= [e_1 \quad e_2 \quad \dots \quad e_n] \begin{bmatrix} x_1(t) \\ x_2(t) \\ \vdots \\ x_n(t) \end{bmatrix}
 \end{aligned} \tag{2.1}$$

και το άνυσμα στήλης

$$x(t) = \begin{bmatrix} x_1(t) \\ x_2(t) \\ \vdots \\ x_n(t) \end{bmatrix} \in \mathbb{R}^n \quad \forall t \in \mathbb{R}$$

ονομάζεται περιγραφή του ανύσματος κατάστασης του S ως προς την βάση $e_1, e_2, \dots, e_n$ του $\mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$.

Έστω $\bar{e}_1, \bar{e}_2, \dots, \bar{e}_n$ μια άλλη βάση του $\mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$. Τότε

$$\begin{aligned}
 x(t) &= \bar{e}_1 \bar{x}_1(t) + \bar{e}_2 \bar{x}_2(t) + \dots + \bar{e}_n \bar{x}_n(t) \\
 &= [\bar{e}_1 \quad \bar{e}_2 \quad \dots \quad \bar{e}_n] \begin{bmatrix} \bar{x}_1(t) \\ \bar{x}_2(t) \\ \vdots \\ \bar{x}_n(t) \end{bmatrix}
 \end{aligned} \tag{2.2}$$

και το άνυσμα στήλης

$$\bar{x}(t) = \begin{bmatrix} \bar{x}_1(t) \\ \bar{x}_2(t) \\ \vdots \\ \bar{x}_n(t) \end{bmatrix} \in \mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$$

ονομάζεται περιγραφή του ανύσματος κατάστασης
ως προς την βάση $\bar{e}_1, \bar{e}_2, \dots, \bar{e}_n$ του $\mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$.

Έστω

$$e_i = [\bar{e}_1, \bar{e}_2, \dots, \bar{e}_n] \begin{bmatrix} p_{1i} \\ p_{2i} \\ \vdots \\ p_{ni} \end{bmatrix} = \bar{E}p_i, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

η περιγραφή του ανύσματος e_i ως προς την βάση
 $[\bar{e}_1, \bar{e}_2, \dots, \bar{e}_n] =: \bar{E} \in \mathbb{R}^{n \times n}$.

Για $i = 1, 2, \dots, n$

$$\begin{aligned} [e_1 \quad e_2 \quad \dots \quad e_n] &= [\bar{E}p_1 \quad \bar{E}p_2 \quad \dots \quad \bar{E}p_n] \\ &= \bar{E} [p_1 \quad p_2 \quad \dots \quad p_n] \\ &= [\bar{e}_1 \quad \bar{e}_2 \quad \dots \quad \bar{e}_n] \begin{bmatrix} p_{11} & p_{12} & \dots & p_{1n} \\ p_{21} & p_{22} & \dots & p_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ p_{n1} & p_{n2} & \dots & p_{nn} \end{bmatrix} \\ &= \bar{E}P \end{aligned}$$

Όπου $P \in \mathbb{R}^{n \times n}$ έχει στήλη i την περιγραφή του e_i
ως προς την βάση $\bar{e}_1, \bar{e}_2, \dots, \bar{e}_n$

$$[e_1 \ e_2 \ \dots \ e_n] = E = [\bar{e}_1 \ \bar{e}_2 \ \dots \ \bar{e}_n] P = \bar{E} P$$

$$\begin{aligned} x(t) &= [e_1 \ e_2 \ \dots \ e_n] x(t) \\ &= [\bar{e}_1 \ \bar{e}_2 \ \dots \ \bar{e}_n] P x(t) \\ &= [\bar{e}_1 \ \bar{e}_2 \ \dots \ \bar{e}_n] \bar{x}(t) \end{aligned}$$

Άρα οι δύο περιγραφές συνδέονται μέσω της

$$\bar{x}(t) = P x(t)$$

Ομοίως

$$x(t) = Q \bar{x}(t)$$

Όπου $Q \in \mathbb{R}^{n \times n}$ έχει στήλη i την περιγραφή του $\bar{e}_i$
ως προς την βάση $e_1, e_2, \dots, e_n$

$$\bar{E} = EQ$$

$$\begin{aligned} \bar{x}(t) &= P x(t) = P Q \bar{x}(t) \\ \Rightarrow P Q &= I_n \Rightarrow P = Q^{-1} \end{aligned}$$

και P, Q ομαλοί πίνακες (non-singular)

Άρα αν $x(t)$ είναι η περιγραφή του ανύσματος κατάστασης του S ως προς κάποια βάση του χώρου των καταστάσεων $\mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$

και αν $R \in \mathbb{R}^{n \times n}$ και $|R| \neq 0 \Leftrightarrow R$ είναι ομαλός τότε η εξίσωση

$$Rx(t) =: \bar{x}(t)$$

ορίζει μία νέα περιγραφή $\bar{x}(t)$ του ανύσματος κατάστασης $x(t)$ ως προς μια άλλη βάση του $\mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$.

Έστω η περιγραφή του S

$$\dot{x}(t) = Ax(t) + Bu(t)$$

$$y(t) = Cx(t) + Du(t)$$

$$A \in \mathbb{R}^{n \times n}, B \in \mathbb{R}^{n \times m}, C \in \mathbb{R}^{p \times n}, D \in \mathbb{R}^{p \times m}$$

$$x(t) \in \mathcal{X} \sim \mathbb{R}^n$$

$$Rx(t) =: \bar{x}(t)$$

$$x(t) = R^{-1}\bar{x}(t)$$

$$\dot{x}(t) = R^{-1}\dot{\bar{x}}(t)$$

$$\begin{aligned}\dot{x}(t) &= R^{-1}\dot{\bar{x}}(t) = Ax(t) + Bu(t) \\ &= AR^{-1}\bar{x}(t) + Bu(t) \\ \Rightarrow \dot{\bar{x}}(t) &= RAR^{-1}\bar{x}(t) + RBu(t)\end{aligned}$$

Αν

$$\bar{A} := RAR^{-1}, \quad \bar{B} := RB, \quad \bar{C} := CR^{-1}, \quad \bar{D} := D$$

τότε έχουμε την περιγραφή του S

$$\begin{aligned}\dot{\bar{x}}(t) &= \bar{A}\bar{x}(t) + \bar{B}u(t) \\ y(t) &= \bar{C}\bar{x}(t) + \bar{D}u(t)\end{aligned}$$

και οι περιγραφές

$(A, B, C, D), (\bar{A}, \bar{B}, \bar{C}, \bar{D})$ ονομάζονται **όμοιες**
(similar) περιγραφές του S

Παράδειγμα

$$\dot{x}(t) = Ax(t) + Bu(t)$$

$$y(t) = Cx(t) + Du(t)$$

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -2 & -3 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 0 & 2 \\ 1 & -1 \end{bmatrix}, C = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, D = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$$

έστω

$$\bar{x}(t) = Rx(t)$$

$$R = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ -1 & -1 \end{bmatrix}, \quad |R| = 3 \neq 0$$

$$x(t) = R^{-1}\bar{x}(t) = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -1 & -2 \end{bmatrix}$$

$$\bar{A} := RAR^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ -1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -2 & -3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -1 & -2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -1 & 0 \\ 0 & -2 \end{bmatrix}$$

$$\bar{B} := RB = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ -1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 2 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -1 & -1 \end{bmatrix}$$

$$\bar{C} := CR^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -1 & -2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -1 & -2 \end{bmatrix}$$

$$\bar{D} := D = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Οι δύο περιγραφές

$$A \in \mathbb{R}^{n \times n}, B \in \mathbb{R}^{n \times m}, C \in \mathbb{R}^{p \times n}, D \in \mathbb{R}^{p \times m}$$

και

$$\bar{A} \in \mathbb{R}^{n \times n}, \bar{B} \in \mathbb{R}^{n \times m}, \bar{C} \in \mathbb{R}^{p \times n}, \bar{D} \in \mathbb{R}^{p \times m}$$

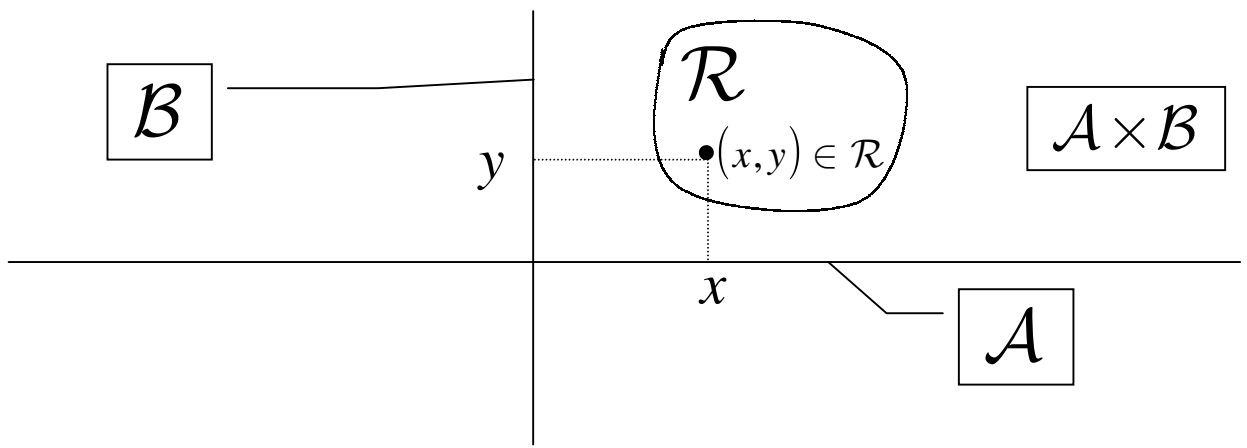
είναι **όμοιες**.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΙΣΟΔΥΝΑΜΙΑΣ (Equivalence relations)

Ορισμός.

Σχέση. Έστω $\mathcal{A}, \mathcal{B}$ δύο αυθαίρετα σύνολα.

Ένα υποσύνολο $\mathcal{R}$ του καρτεσιανού γινομένου $\mathcal{A} \times \mathcal{B}$ ονομάζεται **σχέση από το $\mathcal{A}$ στο $\mathcal{B}$** .

Αν $\mathcal{A} = \mathcal{B}$ τότε το $\mathcal{R}$ ονομάζεται **σχέση επάνω στο $\mathcal{A}$** .

Αν $x \in \mathcal{A}$, $y \in \mathcal{B}$ και $(x, y) \in \mathcal{R}$ τότε λέμε ότι:

το x **σχετίζεται με το** y μέσω του $\mathcal{R}$ ή ότι

$\mathcal{R}$ **είναι η σχέση μεταξύ** $x \in \mathcal{A}$ **και** $y \in \mathcal{B}$ ή ότι

το $x \in \mathcal{A}$ **είναι ισοδύναμο με το** $y \in \mathcal{B}$ **μέσω της** $\mathcal{R}$

Το **πεδίο ορισμού** του $\mathcal{R}$ είναι το σύνολο

$$\{x \in \mathcal{A} \mid (x, y) \in \mathcal{R}\}$$

Το πεδίο τιμών του $\mathcal{R}$ είναι το σύνολο

$$\{y \in \mathcal{B} \mid (x, y) \in \mathcal{R}\} =: \mathcal{R}x$$

Μια **σχέση** $\mathcal{R}$ **επάνω σε ένα σύνολο** $\mathcal{A}$ δηλαδή ένα υποσύνολο $\mathcal{R}$ του $\mathcal{A} \times \mathcal{A}$ ονομάζεται **σχέση ισοδυναμίας επάνω στο** $\mathcal{A}$ αν

- $(x, x) \in \mathcal{R}$ για κάθε $x \in \mathcal{A}$

(διάβαζε: **κάθε** $x \in \mathcal{A}$ **είναι ισοδύναμο με τον «εαυτό» του**) (ανακλαστική ιδιότητα)

- $(x, y) \in \mathcal{R} \Rightarrow (y, x) \in \mathcal{R}$

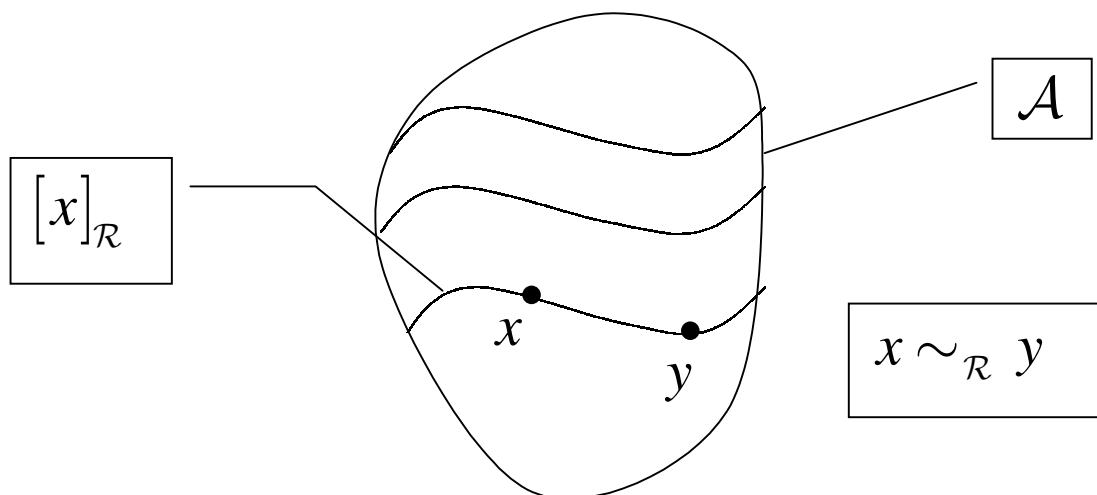
(διάβαζε: **το** x **είναι ισοδύναμο με το** y **συνεπάγεται ότι το** y **είναι ισοδύναμο με το** x) (συμμετρική ιδιότητα)

- $(x, y) \in \mathcal{R}$ και $(y, z) \in \mathcal{R} \Rightarrow (x, z) \in \mathcal{R}$

(διάβαζε: **το** x **είναι ισοδύναμο με το** y , **και το** y **είναι ισοδύναμο με το** z **συνεπάγεται ότι το** x **είναι ισοδύναμο με το** z) (μεταβατική ιδιότητα)

Πολλές φορές αντί $(x, y) \in \mathcal{R}$ γράφουμε $x \sim_{\mathcal{R}} y$

Αν $\mathcal{R}$ είναι σχέση ισοδυναμίας επάνω στο $\mathcal{A}$ τότε η $\mathcal{R}$ διαμελίζει το $\mathcal{A}$ σε **ξεχωριστές κλάσεις ή $\mathcal{R}$ -κλάσεις ισοδυναμίας**

Για κάθε $x \in \mathcal{A}$ η $\mathcal{R}$ - κλάση ισοδυναμίας του x είναι το σύνολο

$$[x]_{\mathcal{R}} = \{x \in \mathcal{A} \mid (x, y) \in \mathcal{R}\} = \{x \in \mathcal{A} \mid x \sim_{\mathcal{R}} y\} \subset \mathcal{A}$$

ΔΗΛΑΔΗ

Αν $x \in \mathcal{A}$, τότε η $\mathcal{R}$ - κλάση ισοδυναμίας του x στην οποία το x ανήκει αποτελείται από όλα τα στοιχεία $y \in \mathcal{A}$ με τα οποία το x είναι ισοδύναμο μέσω της $\mathcal{R}$.

Για κάθε σχέση ισοδυναμίας $\mathcal{R}$ επάνω σε ένα σύνολο $\mathcal{A}$ είναι:

$$[x]_{\mathcal{R}} \equiv [y]_{\mathcal{R}} \text{ αν και μόνο αν } x \sim_{\mathcal{R}} y$$

και

$$[x]_{\mathcal{R}} \cap [y]_{\mathcal{R}} = \emptyset \text{ αν και μόνο αν } x \not\sim_{\mathcal{R}} y$$

ΤΟ ΠΗΛΙΚΟ ΤΟΥ $\mathcal{A}$ ΔΙΑ $\mathcal{R}$

Συμβολίζεται με $\mathcal{A}/\mathcal{R}$ και είναι το σύνολο όλων των κλάσεων ισοδυναμίας $[x]_{\mathcal{R}}$ όταν τα x διατρέχει όλες τις τιμές στο $\mathcal{A}$

ΑΝΑΛΛΟΙΩΤΕΣ της $\mathcal{R}$

Αν $\mathcal{T}$ κάποιο σύνολο τότε μια απεικόνιση $f : \mathcal{A} \rightarrow \mathcal{T}$ ονομάζεται **αναλλοίωτη** της $\mathcal{R}$ αν

$$x \sim_{\mathcal{R}} y \Rightarrow f(x) = f(y)$$

(διάβαζε: η απεικόνιση $f : \mathcal{A} \rightarrow \mathcal{T}$ είναι **αναλλοίωτη** της $\mathcal{R}$ αν όλα τα y στην κλάση ισοδυναμίας $[x]_{\mathcal{R}}$ έχουν την ίδια εικόνα κάτω από την f , αν δηλαδή $f(x) = f(y)$)

ΠΛΗΡΕΙΣ ΑΝΑΛΛΟΙΩΤΕΣ της $\mathcal{R}$

Αν $\mathcal{T}$ κάποιο σύνολο τότε μια απεικόνιση $f: \mathcal{A} \rightarrow \mathcal{T}$ ονομάζεται **πλήρης αναλλοίωτη** της $\mathcal{R}$ αν

$$x \sim_{\mathcal{R}} y \Leftrightarrow f(x) = f(y)$$

(παρατηρείστε το «διπλό» βέλος)

Θεωρείστε το σύνολο

$\mathcal{A} = \mathbb{R}^{n \times n} \times \mathbb{R}^{n \times m} \times \mathbb{R}^{p \times n} \times \mathbb{R}^{p \times m}$. Κάθε σημείο

$x \in \mathcal{A}$ είναι μια τετράδα πινάκων

$x = (A \in \mathbb{R}^{n \times n}, B \in \mathbb{R}^{n \times m}, C \in \mathbb{R}^{p \times n}, D \in \mathbb{R}^{p \times m})$ την

οποία ταυτίζουμε με μια περιγραφή S ενός πολυμεταβλητού συστήματος της μορφής του χώρου των καταστάσεων.

Θεώρημα Η ομοιότητα περιγραφών μορφής του χώρου των καταστάσεων αποτελεί σχέση ισοδυναμίας επάνω στο σύνολο

$$\mathcal{A} = \mathbb{R}^{n \times n} \times \mathbb{R}^{n \times m} \times \mathbb{R}^{p \times n} \times \mathbb{R}^{p \times m}$$

των περιγραφών συστημάτων

$$S = (A \in \mathbb{R}^{n \times n}, B \in \mathbb{R}^{n \times m}, C \in \mathbb{R}^{p \times n}, D \in \mathbb{R}^{p \times m}) \subset \mathcal{A}$$

Η απόδειξη **άσκηση**.

Αποδείξτε τις τρεις ιδιότητες της σχέσης
ισοδυναμίας.

Ορίστε τις κλάσεις ισοδυναμίας.

Αποδείξτε ότι οι ιδιοτιμές του πίνακα $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$
αποτελούν **αναλλοίωτες** κάθε κλάσης
ισοδυναμίας.

Κανονικές απεικονίσεις και κανονικές μορφές

Μια απεικόνιση

$$g : \mathcal{A} \rightarrow \mathcal{A}$$

ονομάζεται **κανονική απεικόνιση** για μια σχέση
ισοδυναμίας $\mathcal{R}$ επάνω στο σύνολο $\mathcal{A}$ όταν

1. $x \sim_{\mathcal{R}} g(x) \quad \forall x \in \mathcal{A}$
2. $x \sim_{\mathcal{R}} y \Leftrightarrow g(x) = g(y)$

Αν $\mathcal{R}$ είναι μια σχέση ισοδυναμίας επάνω σε ένα
σύνολο $\mathcal{A}$ και $g : \mathcal{A} \rightarrow \mathcal{A}$ είναι μια **κανονική
απεικόνιση**, τότε την εικόνα $g(x) \in \mathcal{A}$ ενός
στοιχείου $x \in \mathcal{A}$ ονομάζουμε **κανονική μορφή** του
 $x \in \mathcal{A}$. Το σύνολο των εικόνων $g(x)$ για κάθε
 $x \in \mathcal{A}$, τον οποίο συμβολίζουμε με $\text{Im } g$,
ονομάζουμε **σύνολο κανονικών μορφών** της $\mathcal{R}$
επάνω στο σύνολο $\mathcal{A}$ ή σύνολο **$\mathcal{R}$ -κανονικών
μορφών**.

Άσκηση

Αποδείξτε ότι η μορφή Jordan $J \in \mathbb{R}^{n \times n}$ ενός πίνακα $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ αποτελεί **κανονική μορφή** της **ομοιότητας** περιγραφών συστημάτων της μορφής του χώρου των καταστάσεων.

(για τον ορισμό της μορφής Jordan $J \in \mathbb{R}^{n \times n}$ ενός πίνακα $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ βλέπε Κεφάλαιο 8 , Σημειώσεις Μαθηματικής Θεωρίας Συστημάτων στο <http://control.math.auth.gr/>)